

Projekta *Rail Baltica* sliežu ceļa savienojuma ar Somiju problemātika un perspektīva

Kristiāns Andžāns

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Par Baltijas valstu nozīmīgāko transporta infrastruktūras iniciatīvu ir kļuvis projekts *Rail Baltica*. Plānots, ka tā izbūve tiks pabeigta 2025. gadā, kā rezultātā Baltijas valstis tiks savienotas ar Eiropas centrālo daļu ar Eiropas platuma sliežu ceļa līniju (1435 mm), šādi Baltijas valstis pilnībā integrējot Eiropas transporta tīklā (TEN-T) un dzelzceļa sistēmā. Līdz šim Baltijas valstīs tiek izmantots tā dēvētais sliežu ceļu Krievijas standarts (1520 mm). Sagaidāmie ieguvumi ir iedzīvotāju mobilitātes palielināšana un alternatīvs kravu pārvadāšanas veids ziemeļu–dienvidu transporta koridorā. Projekta radīto pienesumu ir iespējams palielināt, pagarinot tā maršrutu līdz Somijai.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kāpēc ir nepieciešama Somijas iesaistīšanās projektā *Rail Baltica*, kā līdz šim iesaiste ir noritējusi un kādi ir sagaidāmie ieguvumi no maršruta pagarināšanas līdz Somijai. Pētījuma materiāli – ar projekta *Rail Baltica* plānošanu saistītie dokumenti, ar projektu saistītie pētījumi un transporta nozares jomu ekspertu, amatpersonu viedokļi. Pētījuma metodes – informācijas apkopošana un analīze.

Rezultāti. Somijas iesaistīšana ir nepieciešama, lai paaugstinātu projekta *Rail Baltica* konkurētspēju pasažieru un kravu pārvadājumos TEN-T ziemeļu–dienvidu transporta koridorā.

Somijas iesaiste projekta īstenošanā notikusi kopš 2003. gada, taču nozīmīgi lēmumi pieņemti vien pēdējos gados. Piemēram, 2013. gada septembrī Baltijas valstis, Polija un Somija parakstīja deklarāciju par projekta realizācijas kopuzņēmuma izveidi, kā arī apņēmas paplašināt sadarbību. 2016. gada jūnijā šīs valstis, kā arī Eiropas Komisijas TEN-T Ziemeļjūras–Baltijas koridora projekta koordinatori parakstīja deklarāciju, ar kuru puses apņēmas turpināt attīstīt projektu.

Sagaidāmie ieguvumi no Somijas iesaistes ir dalāmi divās daļās. No Baltijas valstu skatupunkta galvenais ieguvums ir papildu Somijas kravu piesaiste, to kravu piesaiste, kuras tiek transportētas pa jūru, kā arī iespēja integrēt transporta tīklus tā sauktajā Arktikas transporta koridorā. No Somijas skatupunkta iesaistīšanās ir būtiska, jo, lai gan no Somijas ir iespējams nokļūt Eiropas centrālajā daļā pa sauszemi, Somu līcis, kas sadala Somiju un Igauniju, tai piešķir “salas” statusu, tādēļ tā ir ieinteresēta alternatīva maršruta radišanā. Ņemot vērā, ka abas valstis šķir Somu līcis, Somijas skatījumā projekta *Rail Baltica* maršruta pagarināšana paredzētu zemūdens dzelzceļa tuneļa izbūvi, kas savienotu Tallinu ar Helsinkiem. 2015. gada februārī tika publicēts Igaunijas Harju pašvaldības, Helsinku un Tallinas pilsētu pasūtītais priekšizpētes ziņojums, kurā tika norādīts, ka tas samazinātu brauciena ilgumu līdz 30 minūtēm, izbūves izmaksas būtu 9–13 miljoni eiro, bet izbūve varētu tikt sākta 2025.–2030. gadā, un tā ilgtu astoņus līdz desmit gadus.

Secinājumi. Bez Somijas iesaistes projektā *Rail Baltica* netiks izmantots viss TEN-T ziemeļu–dienvidu transporta koridora potenciāls, kā arī integrācija tā sauktajā Arktikas transporta koridorā.

Lai gan starp Helsinkiem un Tallinu kravas varēs pārvadāt arī ar jūras transportu, tās Tallinā pārkraujot uz *Rail Baltica* vilcienu sastāviem, šāda izvēle ietver papildu loģistikas darbības, kas palielinās pārvadājumu laiku un izmaksas. Somijai ir daudz aktīvāk jāstrādā pie zemūdens dzelzceļa tuneļa iniciatīvas. Tunelis palielinās tirdzniecību un ceļošanu kā starp abām pilsētām, tā arī visām projektā iesaistītajām valstīm.